

شك باسنا ءساتتى شىقتى! جوڭگونىڭ ولشەۋشى شىڭشىلدار اترەتى چومولاڭما شىڭنىڭ ”يىكىتىگن“ تاغى دا ولشەدى

شىنخۇا اگەنتتىىگىنىڭ 5 ـ ايدىڭ 27 ـ

كۈنى چومولاڭما شىڭى لاگەرنەن بەرگەن حا-بارى. 5 ـ ايدىڭ 27 ـ كۈنى ساعات ۶دال 1۱دە جۇڭگو 2020 چومولاڭما شىڭى يىكىتىگن ولشەۋ شىڭشىلدار اترەتنىڭ 8 مۇشەسى ”جەر شارنىڭ شوقسى“ اتالغان چومولاڭما شىڭنىڭ باسنا شەيپ، چومولاڭما شىڭنىڭ ”يىكىتىگن“ ولشە-دى. دۇنيەدەڭى ەڭ بىىك شىڭنىڭ توبەسىندە بەس جۇلدزىدى نارت قىزىل تۇ جەلەن بىرگە جەلبىرەدى.

65مىلليون جىلدىڭ الدىندا تەڭىز تۇبىنەن كوتەرىلپ قالپتاسقان گىيالاي تاۋى سىلەمىنىڭ وسى نەگىزگى شىڭى اراعا 15 جىل سالپ تاغى دا جۇڭگونىڭ ولشەۋشىلەر قوسىنن قارسى الدى.

شىنخۇا اگەنتىگىنىڭ چومولاڭما شىڭنىڭ با-سىنان تىكە تاراتقان كەسكىندەرىنەن اق قار، كوك مۇزبەن قىمتالغان، اۋماعى 20 شارشى مەترگە جەتپەيتىن شىڭ باسىنداعى بەكتەبىدە ات-رەتتىڭ قىزىل كىم كىيگەن 8 مۇشەسىنىڭ بەلگى تۇرعىزىپ، الەمدىك جول سىلتنەۋ جاساندى سەىرىك جۇبەيسى (GNSS) انتەنىاسىن ورناتىپ جاتقاندىعن كورۈگە بولادى.

سونمەن ۋىر ۋاقىتتا جەر بەتىندەگى 6 توعسۇ ءتۇيىنى شىڭ باسىنداعى بەلگىلەرگە تو-عىسپالى باقماۋ جۇرگىزدى.

وسى رەت شىڭ باسىن GNSS ولشەۋدە تۇڭغەشى رەت جۇڭگو دەربەس زەرتتەپ جاسا-عان بەيدوۋ جاساندى سەرىك جول سىلتنەۋ جۇ-يەسى سۇيەنشى ەتىلدى؛ ادامزات العاش رەت چومولاڭما شىڭنىڭ باسىندا اۋىرلىق كۇشەن ولشەپ، چومولاڭما شىڭى يىكىتىگىنىڭ دالدىگىن جوعارىلاتتى.

”وسى رەتكى ولشەۋ مىندەتىندەگى قىرۋار جابدىقتار ەلمىزدە وندىرىلگەن، سەنەيدىلگى، دالدىكى سايقاتلار تۇگەلدەي 2005 ـ جىلداعدان ساپالىق جاققان جوعارىلادى“. جاراتلىستىق بايلىق مېنىستىرلىگى ۋىرىنىشى گەۋدەزىيالىق

ولشەۋ اترەتىنىڭ باستەى لى گوپىڭ بىلاي دەدى: ساندى مالىيەتتەردى ۶دال جىناۋ ادامزات-تىڭ چومولاڭما شىڭىن بىلۋىنە دە، قورعاۋىنا دا مامانداندىرىلغان كۇش ارنايدى“. چومولاڭما شىڭى ۋندى كەسەگى مەن ازىبا ـ ەۋروپا كەسەگىنىڭ جىەگىندەگى سوعىلىسىپ قە-سىلغان بەلدەۋتۇگە ورنالاسقان، جەر قىرتسى قوز-عالىسى كۇشتى.

”چومولاڭما شىڭنىڭ يىكىتىگىن ۶دال ولشەۋ گىيالاي تاۋ سىلەمىنىڭ، چىچخاي ـ شىزاڭ ۋستىرتىنىڭ يىكىتكە وزگەرسىنە تالداۋ جاساۋعا پايدالى“، ـ دەدى جۇڭگو عىلم اكادەم-ياسى اتموسفەرالىق فىزىكا زەرتتەۋ ورنىنىڭ زەرت-تەرمەنى گاۋ دىڭى.

سوناۋ 300 نەشە جىلدىڭ الدىنداعى چىڭ باتشالىغىنىڭ كاڭشى جىلدارىندا جۇڭگولق-تار العاش رەت چومولاڭما شىڭىن ولشەپ ـ سىزغان ۶ارى ”چومولاڭما لىن“ دەپ ات قويغان. ”چومولاڭما“ ۴سوزنىڭ زاڭرۇ تىلىندەگى ماعناسى 3 ـ پەرىزات، ”الين“ مانزۇ تىلىندە ”تاۋ“ دەگەن ماعنادا.

60 جىلدىڭ الدىندا جۇڭگولقتار العاش رەت سولتۇستىك بەتكەيىنەن چومولاڭما شىڭىنا شىقتى. 45 جىلدىڭ الدىنداعى بۇكىنگى كۇنى جۇڭ-گولقتار العاش رەت شىڭنىڭ باسنا بەلگى قويىپ، يىكىتىگىنىڭ 8848.۱3 مەتر ەكەندىگىن ول-شەدى.

2005 ـ جىلى جۇڭگو چومولاڭما شىڭىن تاغى ولشەدى، ونىڭ تاۋ جىنىسى بەتىنىڭ يىكىتكە گى 8844.43 مەتر بولدى.

جاڭا جۇڭگو قۇرىلغانان بەرى، جۇڭگو چومولاڭما شىڭىنا 6 رەت ولشەۋ جانە عىلمىي زەرتتەۋ جۇرگىزدى.

”چومولاڭما شىڭنىڭ ۶ارقانداي كورنەكىي وزگەرىسىنىڭ ۴بارنىڭ جەر شارى گەنومىياسى، ەكولوگىيا سىياقتى سالالارداعى زەرتتەۋىندە ماڭىز-دى كورسەتكىش ۴مانى بار ۶ارى ادامزاتنىڭ وى-

جوڭگونىڭ ولشەۋشى شىڭشىلدار اترەتى چومولاڭما شىڭنىڭ ”يىكىتىگن“ تاغى دا ولشەدى

دىرمىسەنە، تۇرمىسنا قىبال جاسايدى“، ـ دەدى چومولاڭما شىڭى العا ەرۋ جاينىداعى جاراتلىس-تىق بايلىق مېنىستىرلىگى ۋىرىنىشى گەۋدەزىيالىق ولشەۋ اترەتىنىڭ ورنىباسار باس يىنجەنەرى چىن گاڭ.

5 ـ ايدىڭ 6 ـ كۈنى شىڭعا شەيىپ ولشەۋ رەسىي باساتلدى، اۋا رايى سەبەبىنەن شىڭ باس-نا ۇمتىلۇ جوسپارى 2 رەت كەشكىتىرىلدى.

5 ـ ايدىڭ 27 ـ كۈنى عىلمىي جوسپارلاۋدان جانە قايسىپاس قايسارلىق رۇخىنان جازباي، شىڭشىلدار اترەتنىڭ مۇشەلەرى اسا بىىك تەڭىز دەڭگەيىندىك ۴وڭىردىڭ قار جاۋۋ، بوران سىياقتى حاۋىپ ـ قاتەرلەرىن جەڭىپ، شىڭ باسنا ۴ساتتى شىقتى.

جوسپار بويىنشا، شىڭ باسىنداعى ولشەۋ اياقتانغان كەيىن، ولشەۋ ـ سزۇ قىزمەتكەرلەرى كوپتەگەن ناتىجەلەرگە تالداۋ، سالىستىرۇ، تەكسەرۇ، ساراپتاۋ جۇرگىزىپ، ەڭ سوغىندا يىكىتكە ساندى مالمەتتەرىن جارىيالىدى.

”قولباسلىق شىتابى، ولشەۋ مىندەتىن ورنىداپ بولدىق، قاينۇعا داپىنداۋدامىز!“

ساعات 13تەن 30 مىنۇت وتكىنە مولشەرەدە تىلدەسكىدەن 2020 چومولاڭما شىڭنىڭ يىكىتكە گىن ولشەۋ شىڭشىلدار اترەتىنىڭ باستەىسى لونىڭ داۋىسى شىقتى.

اترەت مۇشەلەرى شىڭ باسىندا 150 مىنۇت ايلالدى، سول ارالىقتا تاغى شىڭ باسىنداعى قاردىڭ قالىڭدىعى مەن كلىماتى سىياقتىلاردى ولشەپ، جۇڭگولقتاردىڭ چومولاڭما شىڭنىڭ با-سىندا ايلداۋ ۋاقتىنىڭ جاڭا رەكوردىن جاڭالا-دى.

ادامنان بىىك تاۋ بولماس. دۇنيەنىڭ جوتا-سى تاغى ۋىر رەت جۇڭگولقتاردىڭ تالقىاي نىز-دەنەتىن جانە سەنمەن الدا اتوبىلايتىن توزبەدى-

(تىلىشلەر دۇچچىجانۇدى، يىيانباسىرىن،

ۋاڭ چىين ـ وۋ، ۋي بۇيكۇن)

(باسى 1 ـ بەتتە)

ۋاكىلدەر بىلاي دەپ قارادى: 2019 ـ جىلدىان بەرى، شي جىينىڭ جولداستى ۋىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ پارمەندى باس-شىلىغىندا ەڭ جوعارى خالىق سوتى مەكەمەسى، ەڭ جوعارى خالىق پروكۇراتۇراسى نەگىزگى زاڭ مەن زاڭلاردا جۇكەنگەن قىزمەت جاۋاپكەرىشلىك-گىن ادالدىقپەن وتەپ، تىنىش جۇڭگو، زاڭمەن جونگە سالىناتىن جۇڭگو قۇرىلىسىنا كۇش سالا ات سالىسىپ، خالىقتىڭ باقلاۋىن سانالى تۇردە قابىلداپ، اۋەلگى ماقساتتى شىڭداپ، قىيىندىقتان تاپسالپاي العا ۇمتىلىپ، شوگەلدىنكەپن سىتەپ، ەكونوميكالق، قوعامدىق دامۇعا پارمەندى ۶ادىل-يالىق قىزمەت وتەدى جانە قامتاماسز ەتتى. ەڭ جوعارى خالىق سوتى مەكەمەسىنىڭ قىزمەت بايان-دامامىن، ەڭ جوعارى خالىق پروكۇراتۇراسىنىڭ قىزمەت بايانداماسىن قۇپتايىمىز.

جاڭ شىن، رۇقيا ۴ماتسايدى، لياۋ جاۋياڭ، ادالەت ازەز قاتارلى ۋاكىلدەر بىلاي دەپ قارا-دى: خالىق سوتى مەكەمەسى نىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدى ۋدايىلاندىرۇ بارسىندا ۶ادىليالىق توتەپ بەرۇدى ويداعىداي سىتەپ، خالىقتىڭ ۴مىرىنىڭ حاۋىپسىزدىگى مەىن دەنىساۋلىغىن زاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتىپ، ۶ادىليانىڭ دامۇدى جەبەۋ، مەجىنى ورنىقتىرۇ، خالىق تۇر-مىسىن قامتاماسىز داندىرۇ رولىن تولق ساۋلەلەند-ىدىرىپ، مەملەكەتنىڭ كاسىپورىندارعا تىيەمدىلك جاساۋ ساياساتىنىڭ ۴نومىدى تىياناقتانۇىن زاڭ بو-يىنشا قامتاماسىز ەتىپ، ”التىنى ورنىقتىرۇ“ قىز-مەتىن جاقسى سىتەۋگە، ”التىنى قامتاماسىز ەتۇ“ مىندەتىن تىياناقتاندىرۇعا، كەدەيلىكتەن ارىلتۇ-دان قامال اۋ شەشۇشى شايقاسنىڭ شەشۇشى جەڭسىنە قول جەتكىزۇگە، جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۇعا دالەه ـ ۶دال قىزمەت وتەۋى كەرەك.

۴مامىنەن قادىر، ۴ورىنسا قادىر، لى بىين قا-تارلى ۋاكىلدەر مىنانى ۇسىنىس ەتتى: كەدەيلىك-تەن ارىلتۇدان قامال اۋ شەشۇشى شايقاسنىڭ شەشۇشى جەڭسىنە جەتۇ نىسانا ـ مىندەتتەرىمەن تىعىز بايىلانىستىرىپ، اۋىل شارۋاشلىعى، اۋىل ـ قىستاق، شارۋالار سالاسىنداعى ۴تۇرلى قىلمىستار-دى قاتاڭ جازالاپ، تۇتىنۇ ارقىلى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋدى، جۇمىستاندىرۇ ارقىلى كەدەيلەر-دى سۇيەمەلدەۋدى، كاسىپ سالاسى ارقىلى كە-

(باسى 7 ـ بەتتە)

كوپ بولپ كۇش سالسا ورنىدالپايتىن ۴سى جوق، جالىپ جۇرت جۇمىلسا جەڭسىكە جەتپەيتىن ۴سى جوق. ۇلى نىتىماققا، ۇلى بىرلىككە تاباندى بولپ، ەڭ جوعارى شەكتە بارلىق بەلسەندى فاكىتورلاردى جۇمىلدىرىپ، نىتىماقتاسۇعا بولاتىن بارلىق ادامەن نىتىماقتاسىپ، ۇلى ۴ستى بىرگە سىكە اسىراتىن قۇانتى كۇشتى ۋىستىرۇ — خالىق ساياسى كەڭەسىنىڭ قاسىيەتتى بورىشى. خالىق ساياسى كەڭەسى شي جىينىڭنىڭ جاڭا ۴داۋىر جۇڭگوشا سوتسىيالىزم يدەياسىن ىشكەرلىي ۋىد-رەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، پارتيا 19 ـ قۇرىلتايىنىڭ جانە 19 ـ كەزەكتى ورتالىق كومىتەتتى ەكىنشى، ۴ۇشىنشى، ۴تورننشى جالىپ ماجىلىستەرىنىڭ، سونداي ـ اق ورتالىقتىڭ ساياسىي كەڭەسى قىزمەتى ۴ماجىلىسىنىڭ رۇخىن جاپپاي تىياناقت-تاندىرىپ، نىتىماق جانە دەموكراتىيا سىندى ەكى ۇلكەن نەگىزگى تاقىرىققا تاباندى بولپ، ار-ناۋلى كەڭەس قۇرىلمىسى ۴تۇزىمىن كەمەلدەند-ىدىرىپ، ”قوس 100 جىلدىق“ كۇرەس نىسا-ناسىن جۇزەگە اسىرۇعا قىزمەت ەتۇدى قىز-مەتتىڭ نەگىزگى جەلىسى ەتىپ، خالىق ساياسىي كەڭەسى ۴تۇزىم اجزالدىلىغىن مەملە-كەتتى جونگە سالۇ ونىمەدىلىگىنە اينالدىرىپ، بەلسەندىلىكپەن ۇكىمەت سىسنە اقىل ـ كەڭەس بەرىپ، كەڭىنەن ورتاق تانىم ۋىسى-تىرۇى كەرەك. دۇرىس ساياسىي بەتالىستى مىقتاپ يگەرىپ، ۶ارقايسى پارتيا ـ تويتار-دىڭ، ۋىمىداردىڭ جانە ۶ار ۇلت، ۶ار سالا قايراتكەرلەرنىڭ جۇڭگو كوھمۇنىستىك پارت-ياسىن جانە جۇڭگوشا سوتسىيالىزمىدى ساياسىي جاققان شىنايى مويىنداۋىن، يدەيالىق جاققان شىنايى مويىنداۋىن، نازارايالىق جاققان شىنايى مويىنداۋىن، سانا ـ سەزىمىدىك جاققان شىنايى مو-يىنداۋىن كۇش سالا نىعايتىپ، پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ شەشەمدەرىن، ورنالاستىرۇلارىن دا-يەكتىلەندىرەتىن پارمەندى شارالار مەن سانالى ارەكەتتە تىياناقتاندىرۇ كەرەك. پارتيا مەن مەملە-كەتتىڭ وزەكتى مىندەتىن ارقاۋ ەتىپ، مۇقياتلىق-پەن مىندەت وتەپ، جاۋاپكەرشلىكتى ادا ەتىپ،

دەيلەردى سۇيەمەلدەۋدى ۶ادىليالىق جاققان قام-تاماسىز ەتۇدى كۇشەيتىپ، فىناتىس، قورشاعان ورتا، بايلىق سىياقتى سالالارداعى دەلولارعا قاتىستى تەرگەۋدى كۇشەيتىپ، ۴ۇش ۴برى قامال اۋ شاپقا-سىن جاقسى جۇرگىزۇگە پارمەندى ۶ادىليالىق قىزمەت ونەپ، اناعۇرلىم ورنىقتى، ۶ادىل، جاربا، مەجىلى زاڭمەن جونگە سالىناتىن شارۋاشلىق ـ ساۋدا ورتاسىن بەلسەنە قالىپتاستىرۇ كەرەك.

بۇربا تۇكجەجاپ، جاۋ جىنلۇڭ، ادىل ابدى-رازاق، مۇقيات جارمۇقامەت قاتارلى ۋاكىلدەر بىلاي دەپ قارادى: پروكۇراتۇرا ورگاندارى كە-لەلى جاعىدايعا قىزمەت وتەۋدى پروكۇراتۇرالق مىندەت وتەۋدەگى ەڭ ماڭىزدى بورىشى ساناپ، نازاردى جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ور-ناتۇدىڭ نىسانا ـ مىندەتتەرىنە شوعرلاندىرىپ، ”التىنى ورنىقتىرۇعا“، ”التىنى قامتاماسىز ەتۇگە“ رىقتىلىقپەن قىزمەت وتەپ، نىدەتتىڭ ەكونوميكا-لىق، قوعامدىق دامۇعا قىبالىن ەڭ تومەنگى شەككە تۇسىرۇگە دەم بەرۇى كەرەك. نىدەتتەن ساقتانۇعا زىان كەلتىرەتىن، جاباپى حايۋاناتتاردى زاڭمىىز تۇردە اۋلاۋ ـ ۇلتىىرۇ جانە ساۋدالاۋ سىياقتى قىلمىستاردى قاتاڭ جازاۋدى ۇسىنامىز.

شۇي تاۋ، نىياز اشىم، رىبزا باعداۋلەت، لاچىن بايكا قاتارلى ۋاكىلدەر بىلاي دەدى: پروكۇراتۇرا قىزمەتىنىڭ نەگىزگى ساتىداعى نەگە-زىن ۴الى دە كۇش سالا نىعايتۇ قاجەت. جاڭا دا-ۋىردەگى ”قىچچياۋ تاجىرىيەسىنە“ باستان ـ ايق تاباندى بولپ، قالا ۴وڭىرنىڭ قوعامىن جونگە سالۇعا بەلسەنە ات سالىسۇ؛ الەۋمەتتىك ارىز ـ شاعىم پروكۇرورلىق قىزمەتىن ارىناعا ۴تۇسىرىپ، ۴وندىرىس حاۋىپسىزدىگى، الەۋمەتتىك دەنساۋلىق ساقتاۋ، ايدەلەر مەن بالالادىڭ ۇقىق ـ مۇددەسىن قورعاۋ، يتتەرنەتتىك زىيانكەستىك، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ سىياقتى سالالارداعى الەۋمەتتىك مۇد-دەگە زىيان جەتكىزۇ دەلولارىن بەلسەندى، ورنىقت-ى تۇردە ۴بىتىرۇ كەرەك.

قاراۋ بارسىندا ۋاكىلدەر ۇكىمەت قىزمەتى-نەن بايانداما، جىلدىق جوسپار، جىلدىق مەجە ەسەپ جونىندەگى ۴ۇش قاۋلى جوبانى قۇپتايىتىن دىقتارىن ۴بىلدىردى.

مەملەكەتتىك خالىق قۇرىلتايىنىڭ ۋاكىلدەرى نايىم ياسىن، شى داڭگاڭ، لى ۋي، لو دۇڭچۇان، پىڭ جىارۋي، عانىيات سابىكەي، جۇ خايلۇن، ابدۇرىقىپ ۴تومۇرىياز قاتارلارلر جىيىنعا قاتناستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)
شى جىينىڭنىڭ جاڭا ۴داۋىر جۇڭگوشا سوتسىيالىزم يدەياسىن جەتەكشى ەتۇگە تاباندى بولپ، پارتيا 19 ـ قۇرىلتايىنىڭ جانە 19 ـ كەزەكتى ورتالىق كومىتەتتى ەكىنشى، ۴ۇشىنشى، ۴تورننشى جالىپ ماجىلىستەرىنىڭ رۇخىن ىشكەرلىيى ۋىرەنىپ، دا-يەكتىلەندىرىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيا قۇرىلىس-نىڭ باس تالابىنا ساي، رايونعا توتە قاراستى ور-گانداردىڭ پارتيا قۇرىلىسى قىزمەتىنىڭ جوعارى ساپادا دامۇىن تىغىللىقتى لىگەرلەتىپ، پارتىيانى جاپپاي قاتاڭ جونگە سالۇدى نەگىزگى ساتىعا دەيىن كەڭەيتىۋدى ۋزەبەي لىگەرلەتىپ، نىدەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدى جانە ەكونوميكالق، قو-عامدىق دامۇدى ۴بىر تۇتاس جوسپارلاپ لىگەرد-لمەتۇگە پارمەندى كەپىلدىك ازىرلەۋ كەرەك. اۋ-تونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ ورنىباسار شۇجىيى، وقۇ ـ اعارتۇ قىزمەتى كومىتەتىنىڭ شۇجىي لى پىڭشىين ماجىلىسىكە قاتناستى ۶ارى ۴سوز سويلەدى. اۋتونوميالى رايوندىق پارتكوم-نىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ۋاقىتتىق باس حاتشى سارقىت اقان ۴ماجىلىستى باسقاردى.

۴ماجىلىس مىنالاردى اتاپ كورسەتتى: 2019 ـ

جىلى رايونعا توتە قاراستى ورگانداردىڭ ۶ار دا-

رەجەلى پارتيا ۋىمىدارى مەن قالىڭ پارتىيالى كادىرلارى باس شۇجي شي جىينىڭنىڭ ورتالىق پەن مەملەكەتتە ورگاندارنىڭ پارتيا قۇرىلىسى قىزمەتى ماجىلىسىندەگى ماڭىزدى ۴سوزىنىڭ رۇخىن ىشكەرلىيى ۋىرەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شىنجىياڭدى جونگە سالۇ جالىپ جوباسىن، اسرەسە، قوعام ورنىقتىل-مەي مەن باياندى تىنىشتىق باس نىساناسىن دايەك-تىلەندىردى، تىياناقتاندىرۇدى مىقتاپ ارقاۋ ەتىپ، اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ قىزمەت ورنالاستىرۇلارىن مىقتاپ ارقاۋ ەتىپ، پارتيا قۇ-رىلىسىن يگەرۇگە، قوسىندى باستاۋعا تاباندى بولپ، يدەيالىق تانىمىدى ۋزەبەي جوعارىلاتىپ، جاۋاپكەرشلىك ارقالاۋدى كۇشەيتىپ، پارتىيانى باسقارۇ، پارتىيانى جونگە سالۇ ساياسىي جاۋاپ-كەرشلىگىن شىن مانىندە وتەپ، ورگان پارتيا

قايسىسى تىاراۋلاردىڭ پارتيا باسشىلىق